

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет журналістики
Кафедра журналістики та нових медіа

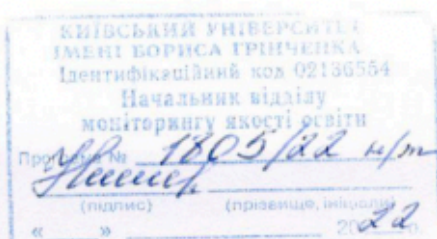

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціологія та психологія управління медіа: Соціологія медіа

для студентів

галузі знань: 06 Журналістика
спеціальності: 061 Журналістика
освітньої програми: 061.00.05. Міжнародна журналістика

Київ-2022 рік

Розробники: Ольга ХАМЕДОВА, кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики і нових медіа.

Викладачі: Яна ФРУКТОВА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри журналістики і нових медіа.

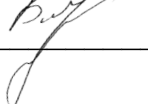
Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри журналістики та нових медіа

Протокол від 2 вересня 2022 р. № 2

Завідувач кафедри Інга ПОГРЕБНЯК

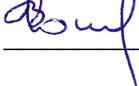
Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародна журналістика»

1 вересня 2022 р.

Гарант освітньої-професійної програми Ольга БИКОВА

Робочу програму перевірено

2 вересня 2022 року

Заступник декана Факультету журналістики Вікторія СОШИНСЬКА

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» __ 20__ р., протокол № _____

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» __ 20__ р., протокол № _____

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» __ 20__ р., протокол № _____

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» __ 20__ р., протокол № _____

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	денна
вид дисципліни	нормативна
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Курс	2
Семестр	3
Кількість змістових модулів з розподілом:	2
Обсяг кредитів	2
Обсяг годин, в тому числі	60
аудиторні	28
модульний контроль	4
семестровий контроль	-
самостійна робота	28
форма семестрового контролю	залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальний модуль “Соціологія медіа” у межах програми курсу “Соціологія та психологія управління медіа” покликаний формувати теоретичну базу журналіста, тому метою його вивчення є оволодіння студентами головним термінологічним апаратом, формування уявлень про фундаментальні положення соціології масової комунікації як специфічної форми діяльності.

Головне завдання курсу полягає в тому, щоб дати уявлення про специфіку роботи соціології масової комунікації як науки, ознайомити з соціологічними методами дослідження ЗМК.

Завданнями курсу є :

- формування знань про сучасні тенденції розвитку медіасоціології;
- характеристика масової комунікації як соціального інституту, який формує культурні-ціннісні установки суспільства, його світогляд та громадянську міфологію;
- оволодіння основами соціологічної методології для дослідження учасників комунікативного процесу, а також медіатекстів.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

У результаті вивчення курсу “Соціологія та психологія управління медіа: соціологія медіа” студент знатиме:

- провідні соціологічні теорії, які стосуються засобів масової комунікації;
- основні технології впливу медіа на суспільство;
- особливості масової комунікації в пострадянському, європейському та загальносвітовому просторі як соціального інституту
- специфіку політичної комунікації;
- соціологічні методи дослідження ЗМК.

Студент вмітиме:

- характеризувати засоби масової комунікації як соціальну підсистему;
- проводити моніторинг медіа щодо поширення ними певної ідеології, культурно-ціннісних установок, встановлення влади певних соціальних інститутів тощо;
- розпізнавати і моделювати архетипні образи у медіатексті;
- використовувати свої знання у сфері політичної комунікації;
- проводити соціологічні дослідження засобів масової комунікації;
- досконало проводити дослідження за допомогою методів анкетування, опитування, контент-аналізу.

Вивчення дисципліни формує у студентів освітньої програми 061.00.05 Міжнародна журналістика такі **компетентності**:

загальні:

- ЗК-10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії і закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

фахові:

- ФК-12. Здатність подавати інформацію у відповідній жанру текстово-візуальній формі з використанням сучасних інформаційних технологій
- ФК-13. Здатність до критичної оцінки журналістської діяльності
- ФК-19. Здатність розвивати й підтримувати на якісному рівні професійну діяльність: генерувати нові ідеї у професійній сфері; створювати контент з урахуванням розвитку інформаційних технологій та комунікаційних мереж; вміння розпізнавати та нейтралізувати патогенні тексти

Впродовж вивчення дисципліни мають бути досягнуті такі **програмні результати навчання:**

- ПРН-2. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт			
	усього	аудиторні		самостійна
		лекції	семінари	
Змістовий модуль I. Масова комунікація і суспільство				
Тема 1. Соціологія і журналістика.	4	2	2	
Тема 2. Вплив ЗМК на суспільство	16	4	4	8
Тема 3. Масова культура, ідеологія споживання і медіа.	12	4	2	6
Модульний контроль	2			2
Разом	34	10	8	14 / 2
Змістовий модуль II. Соціологічні дослідження роботи мас-медіа				
Тема 4. Соціологічні дослідження Комунікатора.	6		2	4
Тема 5. Якісні і кількісні (формалізовані) методи дослідження аудиторії мас-медіа.	8	2	2	4
Тема 6. Дослідження змісту повідомлення. Канали комунікації.	10	2	2	6
Модульний контроль	2			2
Разом	26	4	6	14 / 2
Підготовка та проходження контрольних заходів (залік)				
Усього	60	14	14	28 / 4

--	--	--	--	--

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І

Масова комунікація і суспільство

Лекція І. Соціологія і журналістика: моделі взаємодії – 2 год.

Медіасоціологія як наука: визначення, об'єкт, предмет, завдання. Зарубіжна соціологія: основні етапи вивчення ЗМК. Історія вітчизняної соціології МК: радянський період. Дослідження українських соціологів. Стадії розвитку суспільства за О.Тоффлером. Інформаційне суспільство. “Медіалізація” суспільства (Д.Матісон).

Література основна 1,2,3,4,5

Лекція ІІ. Вплив мас-медіа на суспільство: міфи і реальність – 2 год.

ЗМІ і «суспільство переживань». Вплив телепередач на активацію людини. Медіанасильство. Аналіз демонстрації насильства на телебаченні Джорджа Гербнера. Дослідження рівня медіанасильства у різних країнах. Гіпотези соціологів щодо впливу телебачення на агресивну поведінку людини. Страх і мас-медіа. Сексуалізація медіа. Просоціальний вплив медіа: дослідження соціологів. – 2 год.

Література основна 1,2,3,4,5

додаткова 7, 15, 16.

Семінар 1. Медіанасильство. Маніпуляція страхом. – 2 год.

Література основна 1,2,3,4,5

Додаткова 7

Лекція ІІІ. Масова культура, суспільство споживачів і медіа. – 2 год.

Поняття «масова культура». Дослідники про масову культуру та суспільство споживання (Х.Ортега-і-Гассет, Ж.Бодрійяр). Домінанти масової культури. ЗМК як виробник і продукт масової культури. Шляхи поширення ідеології споживання через мас-медійні канали, вплив на масову аудиторію. «Глянцеві» журнали як продукти масової культури. Реклама як фактор формування суспільства споживачів. Моделювання соціальної реальності за допомогою ЗМК і теорія К.Г.Юнга. Архетипні образи у медіатексті. Архетипні патерни політичної риторики у мас-медіа. Стереотипи у ЗМК, їхня класифікація

Література 1,2,3,4,5

Семінар 2. Сексуалізація медіа. – 2 год.

Література 1,2,3,4,5

Додаткова 9, 10,16

Семінар 3. ЗМІ і просоціальна поведінка: аналіз телепродукції. – 2 год.

Література основна 1,2,3,4,5

Додаткова 7, 16

Лекція IV. Гендер і ЗМК. – 2 год. Сучасні гендерні медіадослідження. Гендерна поляризація у ЗМІ як тенденція. Гендерована біологія і мас-медіа. Гендерована освіта. Гендерований спорт у ЗМК. Гендерована мова ЗМК (мовний андроцентризм, сексистські матеріали, гендерна метафора). Гендерні стереотипи у ЗМІ та матеріали, які їх спростовують. Технології побудови гендерно чутливого журналістського тексту.

Література 1,2,3,4, 5

Додаткова 8, 9, 10

Семінар 4. Медіа як канал поширення ідеології споживання. – 2 год.

Література 1,2,3,4,5

Додаткова 3,4,5, 15, 16

Семінар 5. Гендер і мас-медіа. – 2 год.

Література Основна 5

Додаткова 8,9, 10

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III

Соціологічні дослідження роботи мас-медіа

Лекція V. Соціологічні дослідження комунікатора– 2 год.

Поняття «Комунікатор». Типологія ЗМІ. Основні напрями вивчення комунікатора. Ефективність журналістики як предмет соціологічного дослідження. Характеристики комунікатора як фактор успішного контакту з інформацією. Шарлотський проект: позитивний приклад роботи редакції з аудиторією. Висновки Шарлотського проекту для «публічної журналістики».

Література Основна 1,2,3,4,5

Додаткова 13,14

Лекція VI. Соціологічні дослідження аудиторії ЗМК – 2 год.

Аудиторія: об'єкт чи суб'єкт комунікації?

Кількісні методи. Методики, які вивчають стосунки Аудиторії з текстами ЗМК «post factum». Анкетування. Соціологічне інтерв'ю. Спостереження. Експеримент на перетині соціології та журналістики. Методика вивчення теле-та радіоповедінки. Якісні соціологічні методи. Метод фокус-груп.

Психосоціологічні методи дослідження
Література Основна 1,2,3,4,5
Додаткова 13,14

Семінари 6. Соціологічна анкета. – 2 год.

Література Основна 1,2,3,4,5,
Додаткова 13,14

Лекція VII. Соціологічний аналіз змісту повідомлень. – 2 год.

Контент-аналіз у соціології. Цілі, визначальні характеристики.
Наукова процедура контент-аналізу. Школа контент-аналізу Г.Лассвела.
Контент-аналіз преси, телебачення, реклами: приклади.
Література Основна 1,2,3,4,5
Додаткова 13,14

Семінар 7. Контент-аналіз ЗМК. – 2 год.

Література Основна 1,2,3,4,5
Додаткова 13, 14, 22

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	макс.кільк. балів за од.	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	макс.кільк. балів	кількість одиниць	макс.кільк. балів
Відвідування лекцій	1	4	4	3	3
Відвідування семінарських занять	1	5	5	2	2
Робота на семінарському занятті	10	5	50	2	20
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	3	15
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Разом:			99		65
Максимальна кількість балів	164				
Розрахунок коефіцієнта	$164:100=1,64$				

6.2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Змістовий модуль I

Масова комунікація і суспільство

Тема 1. Прочитати Лубкович І. М. Соціологія і журналістика : підручник. Львів : ПАІС, 2013. 232 с.

Тема 2. Прочитати працю Х.Ортеги-і-Гассета «Бунт мас». (Розділ I. Навала мас. Розділ VII. Шляхетне життя і просте життя, або Зусилля і безвладність) - 5 б.

Тема 3. Прочитати працю Дебрі Л. Мерскін “Сексуалізація медіа. Як і чому ми це робимо” (Розділ 3. Сексуалізація мас-медіа. Як діти використовують мас-медіа. С. 122-150) 5 б.

Змістовий модуль 2

Соціологічні дослідження мас-медіа

Тема 4. Прочитати працю Д.Матісона "Медіа-дискурс. Аналіз медіа-текстів. Дослідження медіа і культури" (Розділ 3. Функціонування ідентичності у споживацьких журналах. - С.90-123. Розділ 6. Влада розмови: конверсаційний аналіз радіо-і телевізійних інтерв'ю. - С.176-202).

Тема 5. Прочитати «Гендер для медій. Підручник із гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей / За ред. М.Маєрчик, О.Плахотнік, Г.Ярманової. – К., Критика, 2014. (Розділ 5. Гендерована робота. – С.77-97; Розділ 8. Гендерована освіта: як навчальні заклади перетворюють дітей у дівчат і хлопців. – С. 135-151).

Тема 6. Прочитати працю Мирослава Поповича «Філософія свободи».

Критерії оцінювання самостійної роботи

Перевірка самостійно виконаних завдань здійснюється на контрольній модульній роботі.

Критерії оцінювання відповіді:

- відповідність змісту;
- повнота і ґрунтовність викладу;
- доказовість і логічність викладу;
- термінологічна коректність;
- здатність до обґрунтування висновків;
- володіння нормами літературної мови і культури письмової відповіді.

6.3. Форма проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Контрольна модульна робота проводиться у формі тестування на платформі електронного курсу.

Контрольні тести містять двадцять п'ять тестових завдань різних за формою і типом складності.

Критерії оцінювання:

За кожен правильну відповідь - 1 б: знання теоретичного матеріалу; ґрунтовна обізнаність із працями соціологів та медіасоціологів, наявних у списку для самостійної роботи; термінологічна коректність; здатність до обґрунтування висновків; володіння нормами літературної мови і культури письмової відповіді.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Підсумкове оцінювання знань студентів з модуля «Соціологія медіа» відбувається під час заліку.

Критерії оцінювання студентів на заліку

До заліку студенти мають виконати необхідні форми роботи, які включають відвідування лекцій і семінарів, участь у семінарах, виконання

самостійних завдань, успішне складання двох контрольних модульних тестів в електронному курсі.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
відмінно	100-90
дуже добре	82-89
добре	75-81
задовільно	69-74
достатньо	60-68
незадовільно	0-59

7. Навчально-методична картка дисципліни

Разом: 60 год., з них лекційних – 14 год., семінарські заняття – 14 год.,
модульний контроль – 4 год.,
самостійна робота – 28 год.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Модулі	Змістовий модуль I					Змістовий модуль II			
Назва модуля	Масова комунікація і суспільство					Соціологічні дослідження мас-медіа			
Лекції	1					2		3	
Дати									
	Соціологія і журналістика: моделі взаємодії 1 б.	Вплив мас-медіа на суспільство: міфи та реальність 1б.	Масова культура, суспільство споживання і медіа 1 б.	Гендер і ЗМК 1 б.	Соціологічні дослідження Комунікатора 1 б.	Соціологічні дослідження аудиторії ЗМК 1 б.	Соціологічний аналіз змісту повідомлень 1 б.		
Теми семінарських занять	Медіанасильство 11 б.	Сексуалізація медіа. – 11 б.	ЗМК і просоціальна поведінка 11 б.	Медіа як - канал поширення ідеології споживання 11 б.	Гендер і ЗМК– 11 б.	Соціологічна анкета - 11 б.	Конте нт-аналіз ЗМК 11 б.		
Самостійна робота	Лубкович І. М. Соціологія і журналістика 5 б.	Х.Ортега- і -Гассет ”Бунт мас” 5 б.	Дебра Л.Мерскін “Сексуалізація медіа. Як і чому ми це робимо?” 5 б.		Мирослав Попович «Філософія свободи».5 б.	“Гендер для медій” /За ред. М.Маєрчик 5 б.	Д. Матісон “Медіа - дискурс. Аналіз медіа-текстів” - 5 б.		
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)					Модульна контрольна робота 2 (25 балів)			
Підсумковий контроль	залік								

8. Рекомендовані джерела

Основна

1. Єнін М.Н. Соціологія масової комунікації. Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. за спец. «Соціологія», «Реклама та зв'язки з громадськістю». / М.Н. Єнін; держ. закл. «Луган. нац ун-т ім. Тараса Шевченка». – Луганськ: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2012. – 167 с.
2. Попович М. Філософія свободи / Мирослав Попович. – Харків: Фоліо, 2018. – 524 с.
3. Іванов В.Ф. Соціологія масової комунікації. Навч. посіб. / В.Ф. Іванов: Київський ун-т ім. Тараса Шевченка. Інститут журналістики. Центр вільної преси. – К.: Центр вільної преси, 1999. – 210 с.
4. Лубкович І.М. Соціологія і журналістика. Підручник. - Львів: ПАІС, 2013. - 232 с.
5. Лукашевич М., Шандор Ф. Соціологія масової комунікації / Лукашевич М., Шандор Ф. - К.: Знання. - 2015. - 367 с.
6. Історія соціологічної думки: навчальний енциклопедичний словник-довідник. Наук.ред., передмова В. Піча – Львів : Новий Світ - 2000, 2016.

Додаткова

1. Вебер Макс. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика. Пер. з нім. / Макс Вебер.- К.: Основи, 1998. – 534 с.
2. Гендер для медій. Підручник із гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей \За ред. М.Маєрчик. – К.: Критика, 2014. – 217 с.
3. Гендер і сексуальність: хрестоматія / за ред. Вікторіх Гайденко. – Суми: Унів.кн., 2009. – 139 с.
4. Говорун Т.В. Сексуальність та статева поведінка в Україні (Проблеми сьогодення та перспективи) / Т.В. Говорун, Б.М. Ворник. – К., 1995. – 51 с.
5. Іванов В.Ф. Соціологія і журналістика: Тексти лекцій. — К.: Навч.-видавн. центр Ін-ту журналістики, 1994.

6. Почепцов Г.Г. Теорія комунікації. — К: ВПЦ «Київський університет», 1999. — 308 с.
7. Соціологія: Навчальний посібник / За ред. С.О.Макеєва. — 3-тє вид., стер. — К.: Т-во «Знання», КОО, 2005. — 455 с.
8. Фуко Мішель. Історія сексуальності / Фуко Мішель. — Харків: Око. — Т 3: Плекання себе. — 2000. — 264 с.
9. Шульц В. Процес комунікації // Публіцистика. Масова комунікація. — К.: АУП, ЦВП, 2007. — С. 619-646.
10. Ярош О. ЗМІ як дзеркало громадської думки. Проблеми коректної презентації результатів соціологічних опитувань // Контекст. № 12. — С. 17-23.